

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ТА ІДЕЙ ЕДВАРДА ЖАРСЬКОГО У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Висновки. Таким чином, головний стратегічний напрям розвитку вітчизняної системи освіти лежить в площині вирішення проблем розвитку особистості учня та вчителя в умовах особистісно орієнтованого навчання і технологізації цього процесу. Реалізувати ж особистісно орієнтований підхід у навчанні існує тільки один спосіб – зробити навчання сферою самоствердження особистості [4, 31].

1. Закон України “Про загальну середню освіту” / Початкова школа. – №8. – 1999.

2. Концептуальні засади демократизації та

реформування освіти в Україні (Педагогічні концепції). – К., 1997.

3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, липень 2001.

4. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ За заг. ред.. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.

5. Пехота О.М. Особистісно орієнтована освіта і технології/ Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, корективи. – К., 2000. – 205 с.

6. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К., 1997. – 310 с.

7. Якиманская И.С. Разработка технологии личностно ориентированного обучения // Вопросы психологии. – 1995. – №2.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2014

УДК 37 (091)“1920”:37.035.3

Ірина Кізін, старший викладач кафедри методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ТА ІДЕЙ ЕДВАРДА ЖАРСЬКОГО У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

У статті визначено внесок Е. Жарського у розбудову освітньої системи української Західної діаспори, обґрунтовано концептуальні положення та ідеї його спадщини, встановлено перспективи їх використання у сучасній педагогічній практиці.

Ключові слова: українська Західна діаспора, Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки, системи національної освіти та виховання.

Літ. 20.

Ірина Кизин, старший преподаватель кафедры методики трудового и профессионального обучения и декоративно-прикладного искусства Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ ПОЛОЖЕНИЙ И ИДЕЙ ЭДВАРДА ЖАРСКОГО В СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ

В статье определен вклад Э. Жарского в развитие образовательной системы украинской Западной диаспоры, обоснованы концептуальные положения и идеи его наследия, установлены перспективы их использования в современной педагогической практике.

Ключевые слова: украинская Западная диаспора, Школьный Совет при Украинском конгрессном комитете Америки, система национального образования и воспитания.

Iryna Kizyn, Senior Lecturer of Methods of Labor and Vocational Training and Decorative and Applied Arts Department Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

USING OF EDVARD ZHARSKY'S CONCEPTUAL POINTS AND IDEAS AT MODERN PEDAGOGIC PRACTICE

The article defined the contribution of E. Zharsky to the development of the educational system of Western Ukrainian diaspora, grounded the conceptual positions and ideas of his legacy, established the prospects of their use in the modern teaching practice.

Keywords: Western Ukrainian Diaspora, School Board in the Ukrainian congress Committee of America, the national educational system.

Постановка проблеми. Генетичну єдність, спорідненість, спільність мети та завдань системи національної освіти у материковій Україні й українській Західній діаспорі прослідкуємо у контексті організаційно-освітньої, науково-просвітницької та педагогічної

діяльності Едварда-Андрія Жарського (1906 – 2003 рр.). Хронологічні межі й історичні особливості формування світогляду та педагогічних поглядів Е. Жарського уможливили поділ життєвого і творчого шляху вченого на два періоди: 1) *галицький (львівський)* період професійного становлення й особистісного розвитку громадського діяча, вченого і педагога (тривав до 1944 р.); 2) *еміграційний* період узагальнень творчих ідей в галузі освіти і виховання та впровадження їх у широку педагогічну практику (розпочався 1944 р. під час еміграції до Словаччини, Німеччини та ін. країн Західної Європи і продовжився з 1950 р. у США).

Одним із здобутків системи національної освіти в українській Західній діаспорі є збереження та розвиток на рівні методології та на практиці ідей реформаторської педагогіки, вільного виховання, поваги до дитини як особистості, визнання її самоцінності і самодостатності. Однак досвід реформаторської педагогіки, ідеї “нового” виховання, гуманістичної, особистісно зорієнтованої педагогіки ще вповні не засвоєний сучасною українською педагогікою, зокрема в інтерпретації освіти та національного виховання в умовах діаспори. Обґрунтовуючи місце і значення педагогічної спадщини Е. Жарського у системі освіти сучасної України, зауважимо, що вся система національної освіти в діаспорі входить до надбань української національної педагогіки, а також є значною мірою результатом науково-педагогічних пошуків цього відомого вченого: сюди входить й організація та розбудова освітньої галузі за кордоном, розробка її напрямів і змісту, дидактичних аспектів та методичних положень. Шляхом формування національно свідомого українця в умовах іноетнічного середовища Е. Жарський вважав використання цінностей національного виховання та творчої спадщини вітчизняних педагогів (передовсім галицьких), упровадження у практику виховання дітей та молоді за кордоном концептуальних ідей реформаторської педагогіки, засвоєних в Україні ще в доеміграційний період й утверджених в освітньо-виховній системі західного зарубіжжя.

Стан розробленості проблеми. Результати досліджень Ю. Недужко [6], А. Онковича [7 – 9], Г. Саранчі [12] та інші свідчать про нерозривний зв'язок наукових пошуків учених-педагогів з України та української діаспори за кордоном. Загальну характеристику розвитку освіти в діаспорі представлено у працях В. Андрущенко [1], О. Любара [5], Л. Оршанського [10], Б. Ступарика [14], О. Сухомлинської [15], Т. Усатенко [17] та ін.; педагогічну спадщину

окремих діячів української діаспори (О.-М. Біланюка, Л. Білецького, І. Боберського, І. Боднарука, Г. Ващенко, П. Волиняка, М. Дейко, П. Ісаїва, К. Кисілевського, О. Кульчицького, І. Огієнка, В. Радзикевича, С. Русової, С. Черкасенка, М. Чарторийського та ін.) досліджували О. Вацеба [16], О. Вишневський [2], М. Левківський [4], М. Фіцула [18] та ін. Однак, педагогічна спадщина діаспори, передовсім західної, та місце, роль і значення в ній Е. Жарського залишається недостатньо актуалізованою та вивченою.

Метою статті є визначення внеску Е. Жарського у розбудову освітньої системи української Західної діаспори, обґрунтування концептуальних положень та ідей його спадщини, перспективи використання у сучасній педагогічній практиці.

Виклад матеріалу. На період між двома світовими війнами припадає другий масовий відтік частини населення за межі своєї батьківщини, що був обумовлений як соціально-економічними, так і політичними обставинами. Політична еміграція українців у міжвоєнний період, яку традиційно називають другою хвилею еміграції, характеризувалася високим рівнем громадянської свідомості, найглибшим розвитком демократичних ідей, спрямованістю усіх засобів впливу для виховання майбутніх громадян для незалежної, самостійної та соборної України. Прогресивні діячі української громади, прагнучи об'єднати всіх емігрантів, незалежно від релігійної приналежності та політичних поглядів, в єдину організацію (з метою захисту інтересів українців у Канаді і поза її межами), створили у Вінніпегу Український Центральний Комітет (1921 р). Проіснувавши до 1923 р., ця організація відіграла важливу роль у формуванні громадської активності українців, зокрема засобами освіти [11, 49]. У цей період розпочали активну об'єднаним і просвітницьку діяльність дві громадські організації: Канадійська Січова Організація (Торонто, 1924 р.) та Союз Українських Самостійників (Едмонтон і Саскатун, 1927 р), пов'язаний з Українською греко-православною церквою Канади. Союз Українських Самостійників (СУС) прагнув до самостійності кожного українця та всього народу в політичному, економічному та релігійному житті. Однак найбільше звертав увагу на “самостійність думки і діла” [11, 50]. Стисло окреслимо особливості діяльності видатних українських педагогів другої хвилі еміграції. Так, після встановлення більшовицької влади в Україні разом з Директорією УНР за кордон емігрував С. Сірополко. Очолюване ним Міністерство освіти в уряді С. Петлюри плідно займалося культурно-

освітньою роботою серед дітей емігрантів і військових у Кам'янці-Подільському, Львові, Ченстохові. З переїздом у 1925 р. до Чехії С. Сірополко обіймав посаду професора Українського педагогічного інституту імені М. Драгоманова в Празі. Крім викладацької роботи, активно займався громадською діяльністю, написанням наукових праць ("Народна освіта на Советській Україні" (1934 р.), "Історія освіти на Україні" (1937 р.) та ін.) і численних статей в українських журналах, часописах, календарях, зокрема таких, як "Шлях виховання і навчання", "Учитель", "Бібліотечний порадник", "Книжка", "Книголюб", "Українська школа", "Тризуб", "Життя і знання", "Нова хата", "Наша культура", "Трибуна України" тощо. С. Сірополко вважав національне виховання першорядною проблемою української школи, наголошуючи, що держава і нація без високого рівня освіти – суспільство без майбутнього, а "рідна мова – не просто головна ознака нації, без мови вона взагалі не може існувати. Мова об'єднує людей як спільноту, є імунною системою нації" [13].

У 1919 р. разом з Міністерством народної освіти, крім С. Сірополка, за кордон евакуювалася "берегиня української національної школи" С. Русова, яка спочатку викладала педагогіку в Кам'янець-Подільському державному українському університеті, а в 1921 р. переїхала до Відня, потім – до Чехословаччини. У Празі працювала професором педагогіки Українського педагогічного інституту імені М. Драгоманова та опублікувала низку наукових праць, головними з яких вважаються: "Теорія і практика дошкільного виховання" (1924 р.), "Дидактика" (1930 р.), "Сучасні течії в новій педагогіці" (1932 р.), "Моральні завдання сучасної школи" (1938 р.) та ін. Найважливішими принципами навчання і виховання С. Русова вважала: гуманізм, демократизм, народність, природовідповідність, культуровідповідність, особистісно орієнтований підхід, соціальну зумовленість виховання, загальнолюдські та національні цінності, а головною методологічною ідеєю її педагогічної концепції була ідея національного виховання.

Наприкінці 1920 р., після остаточної перемоги більшовицької влади в Україні, на західні землі разом із сім'єю також був змушений виїхати І. Огієнко (митрополит Іларіон) – міністр освіти в уряді УНР (1918 р.), міністр віросповідань (1919 – 1921 рр.). З Кам'янця-Подільського він емігрував до Польщі, а після Другої світової війни – до Швейцарії і Канади. За часів вимушеної еміграції І. Огієнко полишив політичну кар'єру, спочатку

зосереджуючись на викладацькій та науково-дослідній діяльності (викладач української мови в Львівській учительській семінарії, 1924 – 1926 рр.; професор церковнослов'янської мови на богословському факультеті Варшавського університету, 1926 – 1932 рр.), а пізніше – на редакторській роботі у заснованих ним журналах "Рідна мова" і "Наша культура".

Видатний український педагог Г. Ващенко також не уникнув еміграції. Після багаторічної науково-педагогічної діяльності на різних посадах у Полтавському учительському інституті (пізніше – Інституті народної освіти), уникаючи обвинувачень у буржуазному націоналізмі та переслідувань, спочатку виїздить до Москви, а звідти – Сталінграда, де призначається на посаду професора, завідувача кафедри педагогіки місцевого педагогічного ВНЗ (1936 – 1940 рр.). Під час Другої світової війни педагог разом з родиною емігрує з Полтави (1943 р.) спочатку до Австрії, а пізніше – до Німеччини. З вересня 1945 р. обіймає посаду професора педагогіки і психології філософського факультету Українського Вільного Університету в Мюнхені, а наприкінці 1949 р. обирається на посаду ректора Богословсько-педагогічної академії, створеної Українською автокефальною православною церквою в Мюнхені. Саме, працюючи в УВУ, педагог опублікував фундаментальну працю "Виховний ідеал" (1946 р.). На запиті української національно свідомої молоді Г. Ващенко опублікував працю "Виховання волі і характеру" (I частина – 1952 р., II частина – 1957 р.), видав брошуру "Проект освіти в самостійній Україні" (1955 р.), активно публікується в емігрантських українських журналах і часописах ("Авангард", "Визвольний шлях", "Український самостійник", "Шлях перемоги", "На варті" та ін.).

Належним чином з'ясуовуючи особливості розвитку української педагогічної думки в еміграції, Е. Жарський зазначав, що "з 1918 р. між двома світовими війнами видатну роль в розвитку педагогічної думки відіграли Український Високий Педагогічний Інститут імені М. Драгоманова та Українське Педагогічне Товариство – обидва в Празі, головними діячами яких були С. Русова, В. Біднов, В. Сімович (переклав на українську мову "Що таке державно-громадське виховання Г. Кершенштейнера"), С. Сірополко (автор "Історії освіти на Україні"), Я. Ярема (автор "Педагогічної психології") й ін. В Українському Вільному Університеті в Мюнхені кафедру педагогіки очолював Г. Ващенко" [3, 44]. Далі Е. Жарський зауважує, що "з переїздом до Америки про виховні справи дбають "Об'єднання Українських

Педагогів” (ОУП) в Канаді й США, а опрацюванням практичних питань педагогіки й методики навчання і виданням шкільних підручників займається Шкільна рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки (УККА), яка веде “Педагогічний Інститут Українознавства” спільно з Науковим Товариством імені Т. Шевченка. Заходами Шкільної Ради у США та ОУП Канади створено комісію для виготовлення проекту виховної системи у вільному світі ... На Світовому Конгресі Вільних Українців, що відбувся у Нью-Йорку у 1967 р., на Виховно-освітній Сесії, що зібрала педагогів чи їх представників з усіх частин вільного світу, проект прийнято і затверджено як зобов’язуючий у виховно-освітній праці [3, 45].

Серед яскравої плеяди громадських діячів та педагогів діаспори, Е. Жарський був одним із теоретиків і практиків українського національного виховання в іноетнічному середовищі, а його науково-педагогічні праці та науково-просвітницька діяльність значною мірою визначали напрями розвитку української педагогіки в діаспорі. Про вагомість організаційної діяльності Е. Жарського в галузі освіти свідчать посади, які він обіймав упродовж багатьох років: член-засновник, перший голова (1953 – 1954 рр.) Шкільної Ради при Українському Конгресовому Комітеті Америки (УККА); директор Педагогічного Інституту Українознавства (педагогічний факультет Університету Українознавства НТШ спільно з філією УВУ); голова Координаційної Виховно-Освітньої Ради при СКВУ. Вдруге обов’язки голови Шкільної ради при Українському Конгресовому Комітеті Америки (УККА) Е. Жарський виконував протягом 1961 – 1977 рр. Першим головою Управи і, згодом, засновником і першим редактором “Рідної школи” був професор Е. Жарський, вже на початку 60-х рр. ХХ ст. – відомий науково-громадський діяч та педагог, авторитетний член НТШ. Саме він був одним із організаторів Шкільної ради та її багаторічним Головою (1953 – 1954 та 1961 – 1977 рр.), пізніше – Почесним головою. Упродовж півстолітнього періоду Шкільну Раду очолювало декілька керівників, які усвідомлювали свій обов’язок працювати на майбутнє, скеровували українознавче навчання і сприяли розвитку української освіти в емігрантському середовищі. Наступником Е. Жарського як першого Голови Шкільної Ради був Володимир Калина (1954 – 1961 рр.), пізніше – Роман Дrajньювський (1977 – 1983 рр.), а від 1983 року і дотепер – Євген Федоренко [9, 46 – 48].

Важливо зазначити, що структуризація системи національної освіти та виховання була здійснена українською спільнотою в еміграції наприкінці 60-х – початку 70-х рр. ХХ ст. Активізація цього процесу була зумовлена створенням у 1958 р. Української виховної системи (УВС), у 1967 р. – Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради (СКВОР) при Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ), у 1953 році – Шкільної Ради при Українському Конгресовому Комітеті Америки (УККА), яка була й донині є центральним органом українського шкільництва в середовищі української діаспори. Керівними органами Шкільної Ради є Управа Шкільної Ради, Контрольна комісія та Товариський суд, а також Загальні збори, педагогічні дорадники Шкільної ради (Комісія педагогічних дорадників) [20, 1 – 2]. У центрі всіх організаційно-освітніх подій цього періоду був Е. Жарський (Голова Шкільної Ради, Голова СКВОР, редактор часопису “Рідна Школа” тощо). Шкільна Рада при УКК Америки під головуванням Е. Жарського виконувала й донині виконує функцію Централі – центрального управлінського органу освітньо-виховним процесом української громади у Західній діаспорі [9, 46 – 48].

Зазначимо, що лише у 1979 р. було утворено федеральний орган – департамент освіти США. У 1983 р. створена при цьому департаменті Національна комісія з якості освіти запропонувала низку рекомендацій щодо удосконалення освітньої галузі, які було взято до уваги освітніми органами всіх штатів. У 1956 р. Об’єднання українських педагогів Канади започаткувало проведення щорічних педагогічних конференцій, основними завданнями яких було виявлення стану та життєвих перспектив української молоді, проблем української школи і культури, а звідси – майбутнього української діаспори на американському континенті. Під час Третьої педагогічної конференції, яка відбулася у травні 1958 р. в Торонто, за участю шкільної Ради УККА зі США, було прийнято резолюцію про нагальну потребу створення Української виховної системи (УВС). Було принципово узгоджено, що вимог УВС мають дотримуватися усі освітні та виховні інституції української діаспори. У 1959 р. на Четвертій педагогічній конференції в Торонто було обрано спеціальну комісію для розробки проекту цієї системи, невдовзі результати її роботи були представлені делегатам П’ятої педагогічної конференції (1961 р.). У 1964 – 1967 рр. Комісія з підготовки УВС провела 5 конференцій, під час яких було розроблено й апробовано складові цієї

системи. У підготовці остаточного варіанту УВС брали участь представники 20 українських громадських й освітянських організацій за кордоном, зокрема: педагогічні об'єднання зі США, Канади, Австралії, ФРН та Великобританії; молодіжні організації – Молоді українські націоналісти, Об'єднання демократичної української молоді, "Пласт", Спілка української молоді; жіночі (СФУЖО) та допомогіві товариства ("Самопоміч"); Централь спонсорів "Рідних шкіл" Америки, Український народний союз, Об'єднання письменників дитячої літератури, Українська спортова централь Америки і Канади, а також низка релігійних організацій діаспори.

Висновки. Е. Жарський був одним із організаторів освіти і провідником реформаторських ідей в українській діаспорі, який у багатьох своїх науково-педагогічних працях висвітлює та розвивує гуманістичну педагогічну традицію, то значення його науково-просвітницької діяльності і педагогічних ідей у контексті демократичних перетворень європейської, в т.ч. української, системи освіти, є неocenним. Дослідження підтверджує актуальність упровадження в сучасну систему освіти України (на рівні методології, змісту, форм, методів, технологій тощо) передового педагогічного досвіду, відомого під назвою реформаторська педагогіка, а також ідей і положень педагогічної спадщини Е. Жарського, які пронизують усю освітньо-виховну систему української діаспори.

У процесі модернізації національної системи освіти в Україні неocenним є інтелектуальний та практичний досвід закордонного українського шкільництва в цілому, і передовсім педагогічна спадщина Е. Жарського – талановитого організатора освітньо-виховного процесу, захисника і послідовника реформаторської педагогіки, видатного ученого, педагога, який зробив неocenний внесок у розвиток української педагогічної думки ХХ ст.

1. Андрущенко В.П. *Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу)* / В.П. Андрущенко // *Вища освіта України*. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.

2. Вишневецький О.І. *Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студентів вищих навчальних закладів* / О.І. Вишневецький. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.

3. Жарський Е. *Історія виховання* / Е. Жарський // *Мандрівець*. – № 2 (3). – 1994. – С. 2 – 47.

4. Левківський М.В. *Історія педагогіки: підручник* / М.В. Левківський. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 360 с.

5. Любар О.О. *Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник* / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко / за ред. О.О. Любара. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2003. – 450 с.

6. Недужко Ю. *Освітньо-виховні аспекти діяльності української діаспори країн Заходу в контексті боротьби за державну незалежність України (середина 40-х – 80-ті роки ХХст.)* [Електронний ресурс] / Ю. Недужко // *Режим доступу* <http://www.history.org.ua>.

7. Онкович А.Д. *Роль часопису "Рідна школа" (США) у збереженні національної самоідентичності української діаспори США* / А.Д. Онкович // *Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства й молоді: Наук. праці та мат. конф. – Вип. 1; Редкол. В. Андрущенко та ін.* – К.: Т-во "Знання" України, 2001. – С. 278 – 280; 761 – 763.

8. Онкович А.Д. *У тяжінні до материкової української культури* / А.Д. Онкович // *Вища освіта України*, 2002. – № 4. – С. 124 – 128.

9. Онкович А. Д. *Часопис "Рідна школа" (США) – явище української національної культури* / А.Д. Онкович // *Проблеми гуманізації навчання і культурологічний підхід до методики викладання мови і літератури: Мова і культура, вип. 4, т. 5. – Ч. II.* – 172 с. – К.: Вид. Дім Д. Бураго, 2002. – С. 154 – 157.

10. Оршанський Л.В. *Освіта в українському зарубіжжі: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції* / Л.В. Оршанський. – К.: Український Світ, 2001. – 238 с.

11. Руснак І. *Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець XIX – ХХ століття)* / І. Руснак. – Чернівці: Рута, 2000. – 364 с. + вкладка 48 с.

12. Саранча Г. *Школи українознавства як чинник збереження національної культури в діаспорі США* / Г. Саранча // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 6, Історичні науки.* – Київ: НПУ, 2008. – Вип. 6. – С. 96 – 101.

13. Сірополко С. *Історія освіти в Україні / УВУ; Друзі Товариства імені Г.Ващенка / С. Сірополко.* – К.: Наукова думка, 2001. – 912 с.

14. Ступарик Б.М. *Національна школа: витоки, становлення: навчально-методичний посібник* / Б.М. Ступарик. – К.: ІЗМН, 1998. – 336 с.

УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

15. Сухомлинська О.В. *Історія педагогіки як наука* / О.Сухомлинська // *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень*. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 367 – 370.
16. *Український спортивний показчик книжкових видань з фізичного виховання та спорту в Україні (1922 – 1941) / Укладач та автор передмови О. Вацеба; наук. ред. Б. Якимович*. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 120 с.: іл.
17. Усатенко Т. *Українська національна школа: минуле і майбутнє*. Українознавчий вимір / Т. Усатенко. – К.: Наукова думка, 2003. – 285 с.
18. Фіцула М.М. *Педагогіка: навчальний посібник* / М.М. Фіцула. – Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2005. – 560с.
19. Ченіга Я. *Школа і освіта на Україні* / Я. Ченіга. // *Вільна українська школа*. – 1918 – 1919. – № 3 – С. 137.
20. *Шкільна рада УККА* // *Рідна школа (РШ)*, Нью-Йорк – Детройт, 1964. – Ч. 1. – С. 1 – 2

Стаття надійшла до редакції 22.10.2014

УДК 378.126

*Лада Швачка, асистент кафедри педагогіки та методики професійного навчання
Української інженерно-педагогічної академії*

УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стаття присвячена питанню підготовки майбутніх викладачів вищої школи, а саме умовам розвитку їх професійної самоосвітньої компетентності, що в сучасних умовах зміни освітніх парадигм виходить на перший план.

Ключові слова: фактори, умови, ефективність, підготовка, розвиток, самоосвіта, компетентність.
Рис. 1. Літ. 11.

*Лада Швачка, асистент кафедри педагогіки та методики професійного навчання
Української інженерно-педагогічної академії*

УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Статья посвящена вопросу подготовки будущих преподавателей высшей школы, конкретно условиям развития их профессиональной самообразовательной компетентности, что в современных условиях изменения образовательных парадигм выходит на первый план.

Ключевые слова: факторы, условия, эффективность, подготовка, развитие, самообразование, компетентность.

*Lada Shvachka, Assistant Professor of Pedagogy and Methodology of Professional Education Department
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy*

CONDITIONS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF HIGHER SCHOOL

Article is devoted to the training of future teachers of higher school, specifically the terms of their professional competence, self-educational that changing educational paradigms comes to the fore.

Keywords: factors, conditions, effectiveness, training, development, self-education, competence.

Постановка проблеми. Прийняття компетентнісного підходу як одного з провідних методологічних підстав підготовки фахівців задало постановку і реалізацію цілей освітнього процесу у вищих з формування і розвитку ключових компетентностей. Це знайшло своє відображення в розроблених освітніх стандартах. Відповідно до них в якості вимог до рівня освоєння основних освітніх програм вищої професійної освіти визначається володіння випускником загальнокультурними (універсальними, надпредметними, базовими, ключовими, загальними) і професійними (предметно-специфічними, предметно-спеціалізованими) компетентностями. Однією з головних характеристик загальнокультурної компетентності є самоосвітня готовність. З зазначеного випливає необхідність формування самоосвітньої